श्रीमद् भागवत का यह सार
भगवद् भक्ति ही आधार

श्रीमद्भागवत रसिक कुटुंब

वेणु गीत

सुध बुध खोकर हुई बावरी, सुन मुरली की मधुर तान।
कृष्ण मिलन की आशा प्रकटी, ऐसा निर्मल वेणु गान ।।

नारायणं(न्) नमस्कृत्य, नरं(ञ्) चैव नरोत्तमम्।
देवीं(म्) सरस्वतीं(म्) व्यासं(न्), ततो जयमुदीरयेत्

nārāyaṇaṃ(n) namaskṛtya, naraṃ(ñ)caiva narottamam
devīṃ(m) sarasvatīṃ(m) vyāsaṃ(n), tato jayamudīrayet

नामसङ्कीर्तनं(म्) यस्य, सर्वपापप्रणाशनम्।
प्रणामो दुःखशमनस्, तं(न्) नमामि हरिं(म्) परम्

nāmasaṅkīrtanaṃ(m) yasya, sarvapāpapraṇāśanam
praṇāmo duḥkhaśamanas, taṃ(n) namāmi hariṃ(m) param

श्रीमद्भागवतमहापुराणम्

दशमः स्कन्धः

॥ अथैकविंशोऽध्यायः ॥

Śrīmadabhāgavatamahāpurāṇama

daśmaḥ skandhaḥ

athaikaviṃśo'dhyayaḥ

श्रीशुक उवाच

इत्थं(म्) शरत्स्वच्छजलं(म्), पद्माकरसुगन्धिना ।
न्यविशद् वायुना वातं(म्), सगोगोपालकोऽच्युतः ॥ 1॥

śrīśuka uvāca

itthaṃ(m) śaratsvacchajalaṃ(m), padmākarasugandhinā .

nyaviśad vāyunā vātaṃ(m), sagogopālako'cyutaḥ .. 1..

śarat+ svaccha+ jalaṃ(m), sago+ gopā+ lako'cyutaḥ

कुसुमितवनराजिशुष्मिभृं(ङ्)ग-

द्विजकुलघुष्टसरः(स्)सरिन्महीध्रम् ।

मधुपतिरवगाह्य चारयन् गाः(स्),

सहपशुपालबलश्चुकूज वेणुम् ॥ 2॥

kusumitavanarājiśuṣmibhṛṅ(ṅ)ga-

dvijakulaghuṣṭasaraḥ(s)sarinmahīdhram .

madhupatiravagāhya cārayan gāḥ(s)

sahapaśupālabalaścukūja veṇum .. 2..

kusumi+ tavanarā+ jiśuṣmi + bhṛṅ(ṅ)ga, dvijaku+ laghuṣṭa+ saraḥ(s)sarin+ mahīdhram,
madhupati+ ravagāhya, sahapaśupā + labalaś + cukūja

तद् व्रजस्त्रिय आश्रुत्य, वेणुगीतं(म्) स्मरोदयम् ।

काश्चित् परोक्षं(ङ्) कृष्णस्य, स्वसखीभ्योऽन्ववर्णयन् ॥ 3॥

tad vrajastriya āśrutya, veṇugītaṃ(m) smarodayam .

kāścit parokṣaṃ(ṅ) kṛṣṇasya, svasakhībhyo'nvavarṇayan .. 3..

svasakhī+ bhyo'n+ vavarṇayan

तद् वर्णयितुमारब्धाः(स्), स्मरन्त्यः(ख्) कृष्णचेष्टितम् ।

नाशकन् स्मरवेगेन, विक्षिप्तमनसो नृप ॥ 4॥

tad varṇayitumārabdhāḥ(s), smarantyaḥ(kh) kṛṣṇaceṣṭitam .

nāśakan smaravegena, vikṣiptamanaso nṛpa .. 4..

varṇa+ yitumā+ rabdhāḥ(s), kṛṣṇa+ ceṣṭitam, sma+ ravegena, vikṣip + tamanaso

बर्हापीडं(न्) नटवरवपुः(ख्) कर्णयोः(ख्) कर्णिकारं(म्),
बिभ्रद् वासः(ख्) कनककपिशं(म्) वैजयन्तीं(ञ्) च मालाम् ।
रन्ध्रान् वेणोरधरसुधया पूरयन् गोपवृन्दैर्-
वृन्दारण्यं(म्) स्वपदरमणं(म्) प्राविशद् गीतकीर्तिः ॥ 5॥

barhāpīḍaṃ(n) naṭavaravapuḥ(kh) karṇayoḥ(kh) karṇikāraṃ(m)
bibhrad vāsaḥ(kh) kanakakapiśaṃ(m) vaijayantīṃ(ñ) ca mālām .
randhrān veṇoradharasudhayā pūrayan gopavṛndair-
vṛndāraṇyaṃ(m) svapadaramaṇaṃ(m) prāviśad gītakīrtiḥ .. 5..

bibhrad+ vā**s**a**ḥ**(kh), ve**ṇ**o+ radha+ rasudhay**ā**

इति वेणुरवं(म्) राजन्, सर्वभूतमनोहरम् ।
श्रुत्वा व्रजस्त्रियः(स्) सर्वा, वर्णयन्त्योऽभिरेभिरे ॥ 6॥

iti veṇuravaṃ(m) rājan, sarvabhūtamanoharam .
śrutvā vrajastriyaḥ(s) sarvā, varṇayantyo'bhirebhire .. 6..

var**ṇ**a+ yantyo'+ bhirebhire

गोप्य ऊचुः
अक्षण्वतां(म्) फलमिदं(न्) न परं(म्) विदामः(स्),
सख्यः(फ्) पशूननु विवेशयतोर्वयस्यैः ।
वक्त्रं(म्) व्रजेशसुतयोरनुवेणु जुष्टं(म्),
यैर्वा निपीतमनुरक्तकटाक्षमोक्षम् ॥ 7॥

gopya ūcuḥ
akṣaṇvatāṃ(m) phalamidaṃ(n) na paraṃ(m) vidāmaḥ(s)
sakhyaḥ(ph) paśūnanu viveśayatorvayasyaiḥ .
vaktraṃ(m) vrajeśasutayoranuveṇu juṣṭaṃ(m),
yairvā nipītamanuraktakaṭākṣamokṣam .. 7..

akṣaṇ+ vatāṃ(m), vive+ śayator+ vayasyaiḥ, vraje+ śasutayo+ ranuveṇu,

nipī+ tamanurakta+ kaṭākṣamokṣam

चूतप्रवालबर्हस्तबकोत्पलाब्ज-

मालानुपृक्तपरिधानविचित्रवेषौ ।

मध्ये विरेजतुरलं(म्) पशुपालगोष्ठ्यां(म्),

रं(ङ्)गे यथा नटवरौ क्व च गायमानौ ॥ 8॥

cūtapravālabarhastabakotpalābja-

mālānupṛktaparidhānavicitraveṣau .

madhye virejaturalaṃ(m) paśupālagoṣṭhyāṃ(m)

raṅ(ṅ)ge yathā naṭavarau kva ca gāyamānau .. 8..

cūta+ pravā+ labarhas+ taba+ kot+ palābja,

mālā+ nupṛkta+ paridhā+ navicitra+ veṣau

paśupā+ lagoṣṭhyāṃ(m)

गोप्यः(ख्) किमाचरदयं(ङ्) कुशलं(म्) स्म वेणुर्-

दामोदराधरसुधामपि गोपिकानाम् ।

भुङ्क्ते स्वयं(म्) यदवशिष्टरसं(म्) ह्रदिन्यो,

हृष्यत्त्वचोऽश्रुमुमुचुस्तरवो यथाऽऽर्याः ॥ 9॥

gopyaḥ(kh) kimācaradayaṃ(ṅ) kuśalaṃ(m) sma veṇur-

dāmodarādharasudhāmapi gopikānām .

bhuṅkte svayaṃ(m) yadavaśiṣṭarasaṃ(m) hradinyo

hṛṣyattvaco'śrumumucustaravo yathā''ryaḥ .. 9..

kimā+ caradayaṃ(ṅ), dāmodarā+ dharasudhā+ mapi,

yadava+ śiṣṭarasaṃ(m)

hṛṣyat+ tvaco'+ śrumumucus+ taravo

वृन्दावनं(म्) सखि भुवो वितनोति कीर्तिं(म्),

यद् देवकीसुतपदाम्बुजलब्धलक्ष्मि ।

गोविन्दवेणुमनु मत्तमयूरनृत्यं(म्),

प्रेक्ष्याद्रिसान्वपरतान्यसमस्तसत्त्वम् ॥ 10॥

vṛndāvanaṃ(m) sakhi bhuvo vitanoti kīrtiṃ(m),

yad devakīsutapadāmbujalabdhalakṣmi .

govindaveṇumanu mattamayūranṛtyaṃ(m)

prekṣyādrisānvaparatānyasamastasattvam .. 10..

devak**ī+** sutapad**ā**m+ bujalabdha+ lak**ṣ**mi, mat+ tamay**ū+** ran**ṛ**tya**ṃ**(m)

prek**ṣ**y**ā+** dris**ā**n + vaparat**ā**n+ yasamas + tasattvam

धन्याः(स्) स्म मूढमतयोऽपि हरिण्य एता,

या नन्दनन्दनमुपात्तविचित्रवेषम् ।

आकर्ण्य वेणुरणितं(म्) सहकृष्णसाराः(फ्),

पूजां(न्) दधुर्विरचितां(म्) प्रणयावलोकैः ॥ 11॥

dhanyāḥ(s) sma mūḍhamatayo'pi hariṇya etā

yā nandanandanamupāttavicitraveṣam .

ākarṇya veṇuraṇitaṃ(m) sahakṛṣṇasārāḥ(ph)

pūjāṃ(n) dadhurviracitāṃ(m) praṇayāvalokaiḥ .. 11..

m**ūḍ**ha+ matayo'pi, nandananda+ namup**ā**t + tavicitrave**ṣ**am

ve**ṇ**u+ ra**ṇ**ita**ṃ**(m), dadhur+ viracit**āṃ**(m), pra**ṇ**ay**ā** **+** valokai**ḥ**

कृष्णं(न्) निरीक्ष्य वनितोत्सवरूपशीलं(म्),

श्रुत्वा च तत्क्वणितवेणुविचित्रगीतम् ।

देव्यो विमानगतयः(स्) स्मरनुन्नसारा,

भ्रश्यत्प्रसूनकबरा मुमुहुर्विनीव्यः ॥ 12॥

kṛṣṇaṃ(n) nirīkṣya vanitotsavarūpaśīlaṃ(m)

śrutvā ca tatkvaṇitaveṇuvicitragītam .

devyo vimānagatayaḥ(s) smaranunnasārā

bhraśyatprasūnakabarā mumuhurvinīvyaḥ .. 12..

vanitot+ savarū+ paśīlaṃ(m), tat+ kvaṇi+ tave+ ṇuvicitragītam ,vimā+ nagatayaḥ(s),

smaranun+ nasārā, bhraśyat+ prasū+ nakabarā, mumuhur+ vinīvyaḥ

गावश्च कृष्णमुखनिर्गतवेणुगीत-

पीयूषमुत्तभितकर्णपुटैः(फ्) पिबन्त्यः ।

शावाः(स्) स्नुतस्तनपयः(ख्)कवलाः(स्) स्म तस्थुर्-

गोविन्दमात्मनि दृशाश्रुकलाः(स्) स्पृशन्त्यः ॥ 13॥

gāvaśca kṛṣṇamukhanirgataveṇugīta-

pīyūṣamuttabhitakarṇapuṭaiḥ(ph) pibantyaḥ .

śāvāḥ(s) snutastanapayaḥ(kh)kavalāḥ(s) sma tasthur-

govindamātmani dṛśāśrukalāḥ(s) spṛśantyaḥ .. 13..

kṛṣṇamukha+ nirgata+ veṇugīta, pīyū+ ṣamuttabhita+ karṇapuṭaiḥ(ph)

snutas+ tanapayaḥ(kh), govin+ damātmani, dṛśā+ śrukalāḥ(s)

प्रायो बताम्ब विहगा मुनयो वनेऽस्मिन्,

कृष्णेक्षितं(न्) तदुदितं(ङ्) कलवेणुगीतम् ।

आरुह्य ये द्रुमभुजान् रुचिरप्रवालान्,

शृण्वन्त्यमीलितदृशो विगतान्यवाचः ॥ 14।

prāyo batāmba vihagā munayo vane'smin

kṛṣṇekṣitaṃ(n) taduditaṃ(ṅ) kalaveṇugītam .

āruhya ye drumabhujān rucirapravālān

śṛṇvantyamīlitadṛśo vigatānyavācaḥ .. 14.

rucira+ pravālān, śṛṇvantya+ mīli+ tadṛśo, vigatān+ yavācaḥ

नद्यस्तदा तदुपधार्य मुकुन्दगीत-
मावर्तलक्षितमनोभवभग्नवेगाः ।
आलिं(ङ्)गनस्थगितमूर्मिभुजैर्मुरारेर्-
गृह्णन्ति पादयुगलं(ङ्) कमलोपहाराः ॥ 15॥

nadyastadā tadupadhārya mukundagīta-
māvartalakṣitamanobhavabhagnavegāḥ .
āliṅ(ṅ)ganasthagitamūrmibhujairmurārer
gṛhṇanti pādayugalaṃ(ṅ) kamalopahārāḥ .. 15..

tadu+ padhārya, māvar+ talakṣi+ tamano+ bhavabhag+ navegāḥ

āliṅ(ṅ)ganas+ thagitamūr+ mibhujair+ murārer,

kamalo+ pahārāḥ

दृष्ट्वाऽऽतपे व्रजपशून् सह रामगोपैः(स्),
सं(ञ्)चारयन्तमनु वेणुमुदीरयन्तम् ।
प्रेमप्रवृद्ध उदितः(ख्) कुसुमावलीभिः(स्),
सख्युर्व्यधात् स्ववपुषाम्बुद आतपत्रम् ॥ 16॥

dṛṣṭvā''tape vrajapaśūn saha rāmagopaiḥ(s)
sañ(ñ)cārayantamanu veṇumudīrayantam .
premapravṛddha uditaḥ(kh) kusumāvalībhiḥ(s)
sakhyurvyadhāt svavapuṣāmbuda ātapatram .. 16..

sañ(ñ)cā+ rayan+ tamanu, veṇumudī+ rayantam,

kusumā+ valībhiḥ(s)

sakhyur+ vyadhāt, sva+ vapuṣām+ buda

पूर्णाः(फ्) पुलिन्द्य उरुगायपदाब्जराग-

श्रीकुं(ङ्)कुमेन दयितास्तनमण्डितेन ।

तद्दर्शनस्मररुजस्तृणरूषितेन,

लिम्पन्त्य आननकुचेषु जहुस्तदाधिम् ॥ 17॥

pūrṇāḥ(ph) pulindya urugāyapadābjarāga-

śrīkuṃ(ṅ)kumena dayitāstanamaṇḍitena .

taddarśanasmararujastṛṇarūṣitena

limpantya ānanakuceṣu jahustadādhim .. 17..

urugā+ yapadāb+ jarāga, dayitās+ tana+ maṇḍitena

taddarśanas+ mararujas+ tṛṇarūṣitena, jahus+ tadādhim

हन्तायमद्रिरबला हरिदासवर्यो,

यद् रामकृष्णचरणस्पर्शप्रमोदः ।

मानं(न्) तनोति सहगोगणयोस्तयोर्यत्,

पानीयसूयवसकन्दरकन्दमूलैः ॥ 18॥

hantāyamadrirabalā haridāsavaryo

yad rāmakṛṣṇacaraṇasparśapramodaḥ .

mānaṃ(n) tanoti sahagogaṇayostayoryat

pānīyasūyavasakandarakandamūlaiḥ .. 18..

hanta+ yamadri+ rabalā, rāmakṛṣṇacaraṇa+ sparśapramodaḥ

sahago+ gaṇayos+ tayoryat, pānīyasū+ yavasakan+ darakan+ damūlaiḥ

गा गोपकैरनुवनं(न्) नयतोरुदार-

वेणुस्वनैः(ख्) कलपदैस्तनुभृत्सु सख्यः ।

अस्पन्दनं(ङ्) गतिमतां(म्) पुलकस्तरूणां(न्),

निर्योगपाशकृतलक्षणयोर्विचित्रम् ॥ 19॥

gā gopakairanuvanaṃ(n) nayatorudāra-

veṇusvanaiḥ(kh) kalapadaistanubhṛtsu sakhyaḥ .

aspandanaṃ(ṅ) gatimatāṃ(m) pulakastarūṇāṃ(n)

niryogapāśakṛtalakṣaṇayorvicitram .. 19..

gopakai+ ranuvanaṃ(n), kala+ padais+ tanubhṛtsu

pulakas+ tarūṇāṃ(n), niryo+ gapāśakṛtala+ kṣaṇayor+ vicitram

एवं(व्)विधा भगवतो, या वृन्दावनचारिणः ।

वर्णयन्त्यो मिथो गोप्यः(ख्), क्रीडास्तन्मयतां(म्) ययुः ॥ 20॥

evaṃ(v) vidhā bhagavato, yā vṛndāvanacāriṇaḥ .

varṇayantyo mitho gopyaḥ(kh), krīḍāstanmayatāṃ(m) yayuḥ .. 20..

varṇa+ yantyo, krīḍās+ tanmayatāṃ(m)

इति श्रीमद्भागवते महापुराणे पारमहंस्यां(म्) संहितायां(न्)

दशमस्कन्धे पूर्वार्धे वेणुगीतं(न्) नामैकविंशोऽध्यायः ॥

iti śrīmadbhāgavate mahāpurāṇe pāramahaṃsyāṃ(m) saṃhitāyāṃ(n)

daśamaskandhe pūrvārdhe veṇugītaṃ(n) nāmaikaviṃśo'dhyāyaḥ .. 21..

ॐ पूर्णमदः(फ्) पूर्णमिदं(म्)पूर्णात्पूर्णमुदच्यते

पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते।।

ॐ शान्तिः(श्)शान्तिः(श्)शान्तिः।।

Om Pūrṇamadah(ph) Pūrṇamidaṃ(m) PūrṇatPūrṇamudacyate|

Pūrṇasya Pūrṇamādāya Pūrṇamevāvashiṣyate ||

Om Shāntih(ś) Shāntih(ś) Shāntih ||